

TARPTAUTINĖ MOKSLINĖ KONFERENCIJA

NIKĖJAI – 1700

**Pirmasis visuotinis Bažnyčios
Susirinkimas vakar ir šiandien**

2025 spalio 3 d. | Kaunas, Lietuva

325 m. Nikėjoje (dabartiniame Iznike, Turkijoje) visai krikščionijai atstovaujantys vyskupai susirinko spręsti dogminių ginčų dėl Dievo prigimties ir kitų krikščionims rūpimų klausimų. Susirinkimo Tėvai davė pradžią Nikėjos-Konstantinopolio Tikėjimo išpažinimui, priėmė Bažnyčios valdymo kanonus, sprendė praktinius krikščionių bendruomenės klausimus. Nikėjos Susirinkimas buvo svarbus ne tik IV a. Bažnyčiai, jame pradėti spręsti doktrininiai ir kiti klausimai išliko aktualūs iki šių dienų: jie pasirodo teologiniuose tyrinėjimuose, įvairiuose krikščioniško gyvenimo ir dvasingumo kontekstuose.

1700-ąsias Nikėjos Susirinkimo metines kviečiame paminėti su moksline bendruomene, apmąstant Susirinkime patvirtinto Tikėjimo išpažinimo turinį, dvidešimties Susirinkimo kanonų reikšmę bei artimąjį ir tolimąjį Susirinkimo receptiją.

Ši konferencija – tarpdisciplininė ir ekumeninė, todėl joje dalyvaus ne tik teologai, bet ir istorikai, filosofai, menotyrininkai, lingvistai bei kitų susijusių sričių mokslininkai ir praktikai, taip pat katalikų, ortodoksų ir protestantų mokslininkai.

Konferenciją sudarys rytinė plenarinė sesija (20-30min. pranešimai) ir popietinė sesija (15–20 min. pranešimai). Sesijos organizuojamos pagal šias potemes: Nikėjos receptija, Nikėja ir teologija, Nikėja ir istorija, Nikėja ir menai, Nikėja ir apologetika.

Plenarinės sesijos pranešėjai:

Dr. Cyril Hovorun – Ortodoksų Bažnyčios kunigas vienuolis, ekleziologijos, tarptautinių santykių ir ekumenizmo profesorius Stokholmo koledže (Stokholmas, Švedija) bei Haffingtono ekumeninio instituto direktorius Lojolos Marymonto universitete (Los Andželas, JAV) ir vizituojantis profesorius Popiežiškajame Grigaliaus universitete (Roma, Italija). Daugiau kaip 500 jo mokslinių tyrimų ir publicistikos darbų paskelbta 30 kalbų:

"Eastern Christianity in Its Texts" (London: T&T Clark, 2022); "Political Orthodoxies: The Unorthodoxies of the Church Coerced" (Minneapolis: Fortress, 2018); "Meta-Ecclesiology, Chronicles on Church Awareness" (New York: Palgrave Macmillan, 2015); "From Antioch to Xi'an: an Evolution of 'Nestorianism'" (Hong Kong: Chinese Orthodox Press, 2014) ir kt.

Dr. Saulius Rumšas OP – vienuolis dominikonas, kunigas, katalikų teologijos mokslų daktaras ir ortodoksų teologijos licenciatas. Dr. S. Rumšas yra Lietuvos kultūros tyrimų instituto Antikos ir Viduramžių kultūros tyrimų skyriaus vyresnysis mokslo darbuotojas. Jo mokslinių interesų sritys apima patristiką, dogminę teologiją (ypač Švč. Trejybės ir kristologijos klausimais) bei krikščioniškąją antropologiją. Naujausios jo publikacijos: „Grigaliaus Nysiečio homilijų apie palaiminimus teologiniai ir antropologiniai aspektai“ (Logos, 2016); „Žmogus sukurtas pagal Dievo paveikslą ir/ar panašumą? Bazilijaus Cezariečio Pr 1, 26–27 komentaro teologiniai iššūkiai“ (Lietuvių katalikų mokslo akademijos metraštis, 2022), „Bazilijus Cezarietis versus ar adversus Origeną? Apie sukūrimą „pagal panašumą“ (Pr 1, 26–27)“ (Lietuvių katalikų mokslo akademijos metraštis, 2023), „Theōsis. Sudievinimo sampratos nuo antikos iki naujųjų laikų“ (LKTI, 2024).

Doc. dr. Benas Ulevičius – nuolatinis diakonas, Vytauto Didžiojo universiteto Katalikų teologijos fakulteto dekanas ir dėstytojas, katechezių ir radijo laidų vedėjas, teologinių straipsnių ir knygų autorius. Paminėtinos dvi monografijos: „Dieviškieji Rytai. Povatikaninė liturginė reforma ir 'altorių atgręžimo' klausimas“ (Aidai, 2002), „Dieviškasis žaidimas. Liturginio mąstymo apmatai“ (Aidai, 2009). Mokslinių interesų sritys: dogminė teologija, liturgijos teologija ir antropologija.

KONFERENCIJOS PROGRAMA

RYTINĖ DALIS

9:00–9:30

Registracija ir kava

9:30–12:00

Plenarinė sesija (su sinchroniniu vertimu)

- **Kauno Arkivyskupas Metropolitas J.E. dr. Kęstutis Kėvalas**
Sveikinimo žodis
- **Dr. Cyril Hovorun**
„Daugialypės Nikėjos dialektikos“
- **Dr. Saulius Rumšas OP**
„Nikėjos susirinkimo eiga ir darbotvarkės iššūkiai peržvelgiant VI–V a. Bažnyčios rašytojų liudijimus“
- **Doc. dr. Benas Ulevičius**
„Besigalynėjant su dieviškuoju paradoksu. Ką reiškia suprasti Nikėjos tikėjimo išpažinimą?“
- **Diskusija ir klausimai**
Moderuoja doc. dr. Paulius Čerka

12:00–13:30

Pietų pertrauka

POPIETINĖ DALIS

13:30–15:30 I-OJI SEKCIJŲ SESIJA

Nikėjos recepcija (anglų kalba) (pranešimų trukmė 15-20 min.)

Moderuoja kun. Holger Lahayne (Lietuva)

- **Dr. Juris Jefuni** (University of Latvia, Daugavpils University, European Christian Academy)
“The Calendar Question in the Latvian Orthodox Church in the Interwar Period (1920–1940)” („Kalendoriaus klausimas Latvijos ortodoksų bažnyčioje tarpukariu (1920–1940)“)
- **Kun. dr. Gintaras Sungaila** (Krikščionių ortodoksų švietimo ir tyrimų institutas)
“The Orthodox Church as a Church of Councils: from Nicaea (325) to Crete (2016)” („Ortodoksų Bažnyčia kaip susirinkimų Bažnyčia: nuo Nikėjos (325) iki Kretos (2016)“)

- **Dr. Travis L. Myers** (LCC tarptautinis universitetas)
"Making Old Things New: Claims To Authentic Christianity By Modernist U.S.-American Liberal Protestant Spokesmen (1880-1930)" („Modernistinių JAV liberalių protestantų atstovų pretenzijos į autentišką krikščionybę, 1880–1930“)
- **Lic. Milda Vitkutė** (Vytauto Didžiojo universitetas)
"Echoes of Nicaea in St. Thomas Aquinas's Christology"
(„Nikėjos atgarsiai šv. Tomo Akviniečio kristologijoje“)

Nikėja ir teologija (lietuvių kalba) (pranešimų trukmė 15-20 min.)

Moderuoja kun. dr. Saulius Rumšas OP (Lietuvos kultūros tyrimų institutas, Lietuva)

- **Kun. prof. dr. Rimas Skinkaitis** (Vytauto Didžiojo universitetas)
„Nikėjos I susirinkimo teologinė reikšmė“
- **Kun. dr. Algirdas Akelaitis** (Vytauto Didžiojo universitetas)
„Ar ‚ousia‘ Lk 15:12–13 reiškia tik turtą ir nuosavybę?“
- **Prof. dr. Artūras Lukaševičius** (Vytauto Didžiojo universitetas)
„Nikėjos-Konstantinopolio Tikėjimo išpažinimo vieta šiuolaikinėje katechezėje“
- **Kun. lic. Egidijus Kumža** (Vytauto Didžiojo universitetas)
„Kristaus prieš egzistenciją autentiškuose Pauliaus laiškuose: biblinės Nikėjos I Susirinkimo kristologijos ištakos“

Nikėja ir istorija (lietuvių kalba) (pranešimų trukmė 15-20 min.)

Moderuoja doc. dr. Aušra Vasiliauskaitė OSB (Vytauto Didžiojo universitetas)

- **Dr. Darius Alekna** (Lietuvos kultūros tyrimų institutas)
„Religinė politika imperatoriaus Konstantino valdymo laikais“
- **Dr. Vytas Jankauskas** (Vytauto Didžiojo universitetas)
„Lietuvos istorijos periodizacija ir Nikėjos susirinkimo kontekstai“
- **Kun. dr. Vytautas Saladis**
„Nikėjos 3-iasis kanonas ir dvasininkų celibato ištakos: istorinis ir teisinis kontekstas“
- **Doc. dr. Augustinas Dainys** (Vytauto Didžiojo universitetas)
„Kodėl Nikėjos susirinkimo pasmerktas arijonizmas vis atgimsta? Fausto Sozzinio mokymo aktualumas šiuolaikinės filosofinės diskusijose“

15:30–15:45

Kavos pertrauka

15:45–17:30 II-OJI SEKCIJŲ SESIJA

Nikėja ir apologetika (anglų kalba) (pranešimų trukmė 15-20 min.)

Moderuoja kun. dr. Gintaras Sungaila (Krikščionių ortodoksų švietimo ir tyrimų institutas)

- **Dr. Laurynas Jacevičius**

“How Convictions Form: The Case of Arius” („Kaip formuojasi įsitikinimai: Arijaus atvejis“)

- **Doc. dr. Iva Mršić Felbar** (Zagrebo universitetas)

“The Council of Nicaea and Theological Language: Between Ontological Precision and Metaphorical Expression” („Nikėjos susirinkimas ir teologinė kalba – tarp ontologinio tikslumo ir metaforinės išraiškos“)

- **Kun. Holger Lahayne**

“Nicaea and Evangelization / Apologetics” („Nikėja ir evangelizavimas / apologetika“)

- **Doc. dr. Paulius Čerka** (Vytauto Didžiojo universitetas)

“‘Who Spoke through the Prophets’: A Wider than Verbal Inspiration” („„Kalbėjusių per pranašus“ – platesnis nei vien verbalinis įkvėpimas“)

Nikėja ir menai (lietuvių kalba) (pranešimų trukmė 15-20 min.)

Moderuoja lic. Milda Vitkutė (Vytauto Didžiojo universitetas)

- **Augminas Petronis**, (Lietuvos kultūros tyrimų institutas)

„Susirinkimas grožinėje literatūroje: istorinis Evelyno Waugh romanas „Eleną“

- **Doc. dr. Aurelija Mykolaitytė** (Vytauto Didžiojo universitetas)

„Filosofiniai krikščionių debatai šiuolaikinėje grožinėje literatūroje“

- **Vitalija Truskauskaitė** (Vytauto Didžiojo universitetas)

„Tikėjimo išpažinimo vaizdiniai Lietuvos sakraliniame teatre: atvejo tyrimas“

17:30–17:45

Kavos pertrauka

17:45–18:15

Konstantinopolio patriarchato Lietuvoje bizantinės muzikos choras „Artos“ (vad. Pavel Gonta)

Konferencijos organizatorius: Vytauto Didžiojo universitetas,
Katalikų teologijos fakultetas

Mokslinis komitetas:

Pirmininkas:

Doc. dr. Paulius Čerka (Vytauto Didžiojo universitetas, Lietuva)

Nariai:

Dr. Saulius Rumšas OP (Lietuvos kultūros tyrimų institutas, Lietuva)

Lic. Milda Vitkutė (Vytauto Didžiojo universitetas, Lietuva)

Dr. Gintaras Sungaila (Krikščionių ortodoksų švietimo ir tyrimų institutas, Lietuva)

Holger Lahayne (Reformatų kunigas, Lietuva)

Doc. dr. Aušra Vasiliauskaitė OSB (Vytauto Didžiojo universitetas, Lietuva)

Prof. dr. Rimantas Skinkaitis (Vytauto Didžiojo universitetas, Lietuva)

Prof. dr. Jacek Kempa (Silezijos universitetas Katowicuose, Lenkija)

Prof. dr. Urszula Pękala (Saarlando universitetas, Vokietija)

Prof. dr. Alex Villas Boas (Portugalijos katalikiškasis universitetas, Portugalija)

Prof. dr. Miloš Lichner (Trnavos universitetas, Slovakija)

Prof. dr. Mark J. Zammit (Maltos universitetas, Malta)

Prof. dr. Margit Eckholt (Osnabriuko universitetas, Vokietija)

Prof. dr. Žanete Narkēviča (Rygos aukštasis religijos mokslų institutas, Latvija)

Prof. habil. dr. Marek Chmielewski (Liublino Jono Pauliaus II katalikiškasis universitetas, Lenkija)

Konferencijos plenarinės sesijos pranešimai bus verčiami į lietuvių kalbą sinchroniniu būdu. Norint klausytis vertimo reikia turėti išmanųjį įrenginį (pvz., išmanųjį telefoną) ir ausines.

Registracijos metu dalyviai turės galimybę užsisakyti pietus.

Dalyviams gali būti išduoti Vytauto Didžiojo universiteto Katalikų teologijos fakulteto pažymėjimai. Teirautis registracijos metu.